

Revitalization, Maintenance, and Cultivation (RMC) of *Surigaonon* Language: A Grounded Theory

Remuel M. Coles

College of Teacher Education,

Surigao State College of Technology – Del Carmen Campus, Surigao City, Philippines

colesremuel@gmail.com

Abstract: *The study aimed to explore the views and perspectives among speech communities in the province of Surigao del Norte on Surigaonon as the LI. Moreover, this paper looked into how the native speakers use of Surigaonon across social varied contexts, their benefits in the maintaining the language use in any transaction including their awareness of language loss or death, cultural and political affairs that promote the maintenance and cultivation of language, and the language curricula of the basic education. The study employed a purposive sampling as it chose participants to be interviewed employing a set of open-ended questions within a given time duration by which an informed consent was asked before the interview was initiated. A recorded audio was also made to support necessary concepts and themes established. As supported through the studies and literatures reviewed a theory “language revitalization, maintenance, and cultivation is successfully achieved when native speakers value the language as a personal identity; the academe and NGOs sustainably collaborate coupled with a strong political will of local governments in imposing language use through ordinances, pro-active programs and activities*

Keywords: *Surigaonon language, revitalization, maintenance, cultivation, personal identity, political will, academe, language use, political will*

I. INTRODUCTION

Language is an expression of identity. Hence, the fear of loss or disappearance of the minority languages such as the *Surigaonon* as a lingua franca among speech communities in the province of Surigao del Norte and its neighboring provinces such as Dinagat Islands and Surigao del Sur can be an interesting inquiry. These occurrences are evident among young generations today dubbed as “millennials” who can hardly recognize and understand plain lexes in mother tongue due to interference of widely spoken languages influenced by social media, online games, and global academic pursuit of English language competence.

Dumanig (2006) highly emphasized that the number of speakers of the *Surigaonon* language in the province of Surigao del Norte, Philippines is slowly decreasing due to the intrusion of major languages such as English, Cebuano, and Tagalog. These languages are used in official domains of communication in schools, church services, and government transactions. In sharp contrast, the *Surigaonon* language is used only in the home and other informal domains of communication and is frequently used orally, usually when talking with friends and family members. In addition, a survey was conducted in the Caraga Region (Census, 2002) revealed the approximate number of speakers of the *Surigaonon* to be 88,129, which is equivalent to 22.40% of the total population in the region. Suffice it to say that the data is misleading because of a high rate of bilingualism in Cebuano, a normal phenomenon in any multilingual community. According to current estimates, only one-tenth of today’s languages will remain by the coming of the 22nd century. A language may die by its natural death when no one uses it, on the other hand; a language may change and achieve global status when it develops a special role in lives of all the people in the World (Bucjan, 2018).

Surigaonon is one of the minor languages in the Philippines that is least studied. There were already published researches on language and its varieties; however, little is known about revitalization efforts on minor languages that may greatly affect to language endangerment or loss if not taken seriously.

The Department of Education (DepEd) through DO No. 16, series of 2012 reformed the language instruction adopting the Mother Tongue-based Multilingual Education (MTBMLE) framework as a medium of instruction in response to the K-12 Curriculum. With this, one of the acknowledged minor languages taught to Grades 1 to 3 is the *Surigaonon* that is an interesting inquiry to explore. Hence, this paper was conceived to determine the views, and perspectives among speech communities on use of *Surigaonon* as lingua franca in any transactions leading to theory on language revitalization.

1.1 Statement of Research Objectives

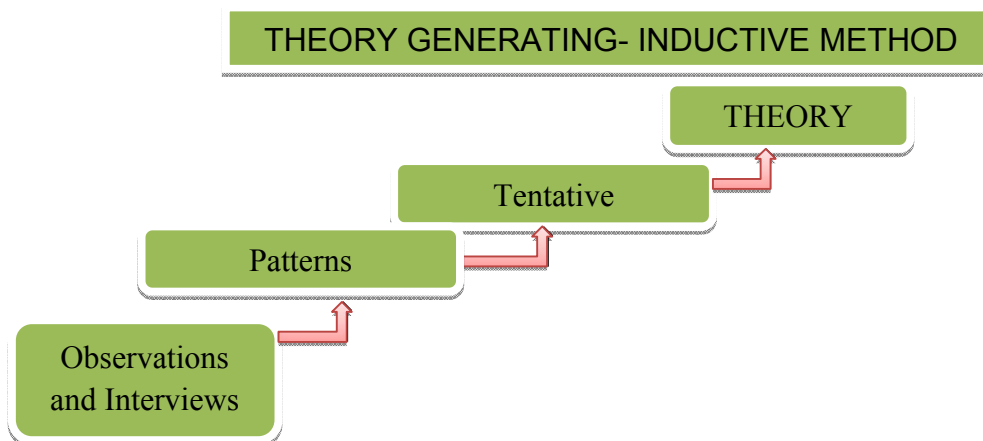
The primary aim of the study is to examine the views and perspectives among native speakers on *Surigaonon* language in the province of Surigao del Norte. It specifically sought to answer the following questions:

- What are the views of the native speakers on the use of *Surigaonon* as the lingua franca?
- What benefits do native speakers obtain in maintaining the use of *Surigaonon* in any transactions?
- How do the government and the academes respond on reviving and cultivating the use of *Surigaonon* language?
- Why are *Surigaonon* and its varieties dying?
- Based on the findings, what theory can be generated?

II. METHODOLOGY

2.1 Research Design

This study made use of grounded theory as a method of inquiry following inductive approach of theory generation. Strauss and Corbin (1994 in Cohen, et.al., 2007) remark that “grounded theory is a general methodology for developing a theory that is grounded on data; it is an inductive process in which everything is integrated and in which the data pattern themselves rather than having the researcher pattern them, as actions are integrated and interrelated with other actions.” As such, it employed systematized methods of theoretical sampling, coding constant comparison, the identification of a core variable, and saturation.

2.2 Research Environment

The study was in Surigao del Norte. It is a province in the Philippines located in the Caraga region of Mindanao. Its capital is Surigao City. The province comprises two major islands – Siargao and Bucas Grande – in the Philippine Sea, and a small region at the northeastern tip of Mindanao. This mainland portion borders Agusan del Norte, and Surigao del Sur to the south.

Surigao City, where most of the informants come from, is the capital of the province known as the City of Island Adventures. It is also said to be as the Gateway of Mindanao because of its Lipata Port connecting and welcoming vessels/ships from Visayas and Luzon regions.

2.3 Informants

The research interview participants were 13 native Surigaonons. They were all 21 years old and above, seven (7) males and six (6) females, and either undergraduate student or college graduate and/or non-professionals.

2.4 Sampling

For the interview, the thirteen (13) participants were selected using purposive sampling, in which the researchers handpicked the cases to be included in the sample on the basis of their judgment of their typicality or possession of the characteristics being sought (Cohen, et.al., 2007). In this study, the participants had to meet the following criteria: 1) have been residing in the city/province since birth, 2) have not migrated to any places in the Philippines or abroad, 3) at least 21 years of age.

2.5 Research Instruments

A survey questionnaire was used to determine the profile of the participants. This contained information such as name, age, sex, highest educational attainment, affiliation or occupation, religion, and provincial address.

For the in-depth interview, an interview guide written in *Surigaonon* with English translation was utilized. It underwent validation by technical and language experts and by administering it in a pilot test with 15 respondents having the same characteristics with the target population. Basically, the interview tackled issues and views on *Surigaonon* as the first language in the present epoch.

2.6 Data Gathering

- *Data Collection.* This study employed research interview for the specific purpose of obtaining research-relevant information. Specifically, it made use of interview guide approach in which topics and issues to be covered were specified in advance, in outline form. The interviewer decided the sequence and working of questions in the course of the interview.
- *Ethical Consideration.* Prior to the interview, the researcher first obtained the consent of the interviewees in writing. The participants were identified using purposive sampling technique.
- *Data Validation.* To validate the data collected, a focus group discussion (FGD) was conducted involving 4 participants randomly selected. The researcher's decision on the size of the group was based on the suggestion of Morgan (1988) which says that the size of the focus group should be between four and twelve only; not too large, otherwise the group becomes unwieldy and hard to manage. According to Robson (2002), a focus group is very focused on a particular issue and, therefore, will yield insights that might not otherwise have been available in a straightforward interview.
- *Memoing.* In all these activities, the researcher wrote memos or noted down their observation, reflections, analysis, and interpretation of responses.

2.7 Data Analysis

The researcher carried out the procedures in analyzing interview data set out by Hycner. They were the following: (1) Transcription – having the interview tape transcribed, noting not only the literal statements but also nonverbal and paralinguistic communication; (2) Bracketing and phenomenological reduction – suspending as much as possible the researcher's meaning and interpretations and entering into the world of the unique individual who was interviewed; (3) Listening to the interview for a sense of the whole – this involves listening to the entire tape several times and reading the transcription a number of times to provide a context for the emergence of specific units of meaning and themes later on; (4) Delineating units of meaning relevant to the research question – units of general meaning are reduced to units of meaning relevant to the research question while those that are redundant are eliminated; (5) Clustering units of relevant meaning – the researcher now tries to determine whether there seems to be some common theme or essence that unites several discrete units of relevant meaning and then determining those themes from clusters of meaning; (6) Writing a summary of each individual interview – writing a summary of the interview incorporating the themes that have been elicited from the data; (7) Returning to the participants with the summary and themes, conducting a second interview or an FGD – this is to check whether the essence of the first interview has been accurately and fully captured; (8)

Identifying general and unique themes for all the interviews – to note if there are themes common to all or most of the interviews and if there are themes unique to a single interview or a minority of the interviews; (9) Composite summary – this accurately captures the essence of the phenomenon being investigated (Manion, et.al., 2007).

2.8 Theory Generation Process

Grounded theory is the systematic generation of a theory from data. It is an inductive process in which everything is integrated and in which data pattern themselves rather than having the researcher pattern them, as actions are integrated and interrelated with other actions (Glaser in Cohen, et.al., 2007). It proceeds from theoretical sampling, coding constant comparison, the identification of a core variable, and saturation.

In theoretical sampling, data are collected on an ongoing, iterative basis, and the researcher keeps on adding to the sample until there is enough data to describe what is going on in the context or situation under study and until theoretical saturation is reached.

The next step is coding, which is the process of disassembling and reassembling the data to produce a new understanding that explores similarities, differences across a number of different cases. Here, categories and subcategories are identified which leads to denser concept-based relationships and hence to a theory.

Constant comparison method involved four stages: comparing incidents and data that are applicable to each category; integrating these categories and their properties; bounding the theory; and setting out the theory. The first stage here involves coding of incidents and comparing them with previous incidents in the same and different groups and with other data that are in the same category. The second stage involves memoing and further coding. Here the constant comparative units change from comparison of incident with incident to comparison of incident with properties of the category that resulted from initial comparisons of incidents. The third stage – of delimitation – occurs at the levels of the theory and the categories and in which the major modifications reduce as underlying uniformities and properties are discovered and in which theoretical saturation takes place. The final stage – of writing theory – occurs when the researcher has gathered and generated coded data, memos, and a theory, and this is then written in full (Cohen, et.al., 2007).

Through the use of constant comparison a core variable is identified: that variable which accounts for most of the data and to which as much as possible is related; that variable around which most data are focused. As Flick et.al. (2004) suggest, “the successive integration of concepts leads to one or more key categories and thereby to the core of the emerging theory.”

Saturation is reached when no new insights, codes or categories are produced even when new data are added, and when all of the data are accounted for in the core categories and subcategories (Ezzy, 2002).

As a consequence of theoretical sampling, coding, constant comparison, the identification of the core variable and the saturation of data, categories and codes, the grounded theory is derived.

III. RESULTS AND DISCUSSION

3.1 Preliminary Study for Theory Development

The results of preliminary study for theory development were presented as follows: demographic profile of participants, findings of the views on the use of *Surigaonon* as Lingua Francapresented in theoretical Themes or Categories.

3.2 Demographic Profile of the Participants

Demographic profiling of the participants was done and such information can be viewed in the table that follows:

Participant	Age	Sex	Civil Status	Education	Occupation	Religion	Provincial Address
	24	Male	Single	College Graduate	High School Teacher	Catholic	Surigao City
	43	Female	Married	High School Graduate	Housewife	Catholic	Del Carmen, Surigao del Norte
	25	Male	Single	College	College	Catholic	Del Carmen, Surigao

				Graduate	Instructor		del Norte
	24	Female	Single	College Graduate	Elem. Teacher	IFI	Surigao City
	25	Male	Single	College Graduate	Tour Guide	Catholic	General Luna, Surigao del Norte
	23	Male	Single	Undergraduate	Student	Catholic	Surigao City
	22	Female	Single	Undergraduate	Student	Catholic	Surigao City
	26	Male	Single	College Graduate	High School Teacher	Catholic	Mainit, Surigao del Norte
	32	Female	Single	Post-graduate Studies	Professor	Catholic	Pilar, Surigao del Norte
	50	Female	Married	Graduate Studies	City Councilor	UCCP	Surigao City
	28	Male	Single	Graduate Studies	College Instructor	Catholic	Dapa, Surigao del Norte
	33	Female	Married	Post-graduate Studies	Researcher	Catholic	Surigao City
	38	Male	Single	College Graduate	Businessman	Catholic	Gigaguit, Surigao del Norte

The participants expressed their views, observations, and experiences in relation to the use of Surigaonon as Lingua Franca in the speech communities of the province of Surigao del Norte.

The following comments were used in formulating and categorizing codes of the study.

Participant 1

“Gana ang Surigaonon na language kay unique jari na sinultihan...kumpara sa iban bisaya dialects.”
“Kuman, bagan dili na prevalent ang pag istorya nan Surigaonon kay immersed na karajaw ang mga kabatan-unan sa English. Unsay isagul ang Surigaonon ug English which make it a new avenue for conversation.”
“Isa sa mga hinungdan sa hinay hinay na pagkawaya sa ato sinultihan kay dili na karajaw informed ang bag-o na kabatan-unan kung unsay mga words or phrases na present sa mga Surigaonon.”
“If permi i-mintinar ang paggamit nan Surigaonon, mas makilaya ato identity sa iban bisaya dialects.”

Participant 2

“Unique sa tanan... hamok nag interest na gusto mahibayo nan Surigaonon, especially, mga tourists.”
“Ahm, mostly now, halos sagul na sila mag istorya, because of the influence from tourists.”
“Mas gusto nila na makipagsabayan sa mga tourists.”
“Para my own identity ug labaw sa tanan dali rata makilay-an.”
“Mother tounge sa DepEd. Dali makasabot an mga bata sa ato inistoryahan.”

Participant 3

“An Surigaonon magana sija isip ato inistoryahan, pero kasagaran dili naman mugamit kay jaoy masipog kay kaisug kuno na pinabugdak.”
“Way na! sanan dili na usahay pure an inistoryahan, parihas kuman sa ako tubag, jaoy gajod mga batan-on na waya kabayo nan Surigaonon na istorya ugsa an iban nagkasagol-sagol na.”
“Kay an kasagaran bantan-on kuman masipog na sa Surigaonon ugsa sagolan rakan nan inistorya nan lain lugar kay para dili jubit-jubiton.”

“Para sa ako an hinungdan gajud siguru naman nagkawaya sinurigaanon kay tungod sa impluwensya nan nagkalain-lain social media sanan lain lugar. Kay lagi kuno kita na Surigaanon dali kuno na makakuha nan lain kultura sanan istorya.”

“Daku gajud na tabang kay ini an kilay-anan na umang surigaanon man kita. Pananglitan, dili nato mapadajun an Surigaanon mawaya gajud an kilay-anan o an ato naandan na inistoryahan. Kay bagan sa kuman ngani nagkawaya na an sinurigaanon tungod sa impluwensya nan lain lugar.”

“Sa ako paniid diri sa amu lugar sanan sa lain kay bagan waya. Diba jaoy FOI, pero waya may napanid-an na jaoy tagpalugwa na balaod bahin sa jaon parihas.”

“Daku na tabang an tulunggaan sa pagpakanat nan linumadnon na istorya, kay isa ini ka gay-gay para sa pagpalambo nan Sinurigaanon.”

Participant 4

“Nindot ang Sinurigaanon nga sinutihan . Pero sa panahon karun medyo wala nay kabalo mo sulti ug sinurigaanon. Sagol sagol na ang mga panultihon . Maski mga pure Surigaanon di kabalo mag sulti nan kaugalingon panultihon.”

“Basi sa ako mga obserbasyon. Nagka lain-lain na ang mga panultihon na tag gamit nan mga Surigaanon . Wala na ma-practice o na preserba ang ato kaugalingon sinultihan. So, meaning... wala na sila nag gamit ug panultihon na sinurigaanon.”

“Para sa ako usa na niini ang epekto sa ato ang ‘Technology’ . Ika-duha, ang ka-feelingon nan mga Surigaanon ug ang pagka-dili ma-kuntento ug kasina sa tawo.”

“Of course, ma preserba nato ang ato language . Mailhan kita nga usa ka proud nga Surigaanon.”

“Amuy nay dako nga problema...kay maski ang gobyerno di gani kabalo mo gamit ug mo sulti nan Sinurigaanon . Unsaon man ang mga programa ug uban pa kung mismo ang mga nagdumaya di kabalo magpa sunod.”

“Naka tabang ang DepEd sa pag preserba nan ato pagka surigaanon. Tungod sa ilahang programa nga K-12 gikan sa Nursery hantud Grade III . Pero ang mga bata nag lisud.”

Participant 5

“An Surigaanon isa ka inistoryahan na mailhan sa Surigao Province ra gajud. Way kapareho tungod kay jaoy kaugalingon timan-anan sa bisan hai pa na lugar kun imu madungan sa isa ka tawo, angay ika pan-hambog kay gana pamtian para sa ako.”

“Para sa ako, jaoy na mga sagol na inistoryahan an ako ma-dunggan sa mga kabataan kuman sa ila pag-istoryahay. Tungod siguro an iban hamuk nay nahimatkan na lingwahi sama sa pag-sagol nan bisaya ug mga banyaga na linggwahi. Ini isip an Surigao suod sa mga lugar na jaoy lain-lain na inistoryahan. Peru jaoy gihapun mga panahon ug mga lugar na puro ra Surigaanon an imu madungan sa mga kabataan. Dependi na ini sa kun unoy ukasyon.”

“Tungod kay nawaya sa ato kaugalingon an pag hatag nan paagi na ma-preserba ini. Pananglitan, hamuk ginikanan kuman banyaga ug English na an i-tudlo na inistoryahan sa pag sulig nan bata. Labi na kun nag-skuyla ini sa pribado na tunghaan.

“Dako sab an epekto nan moderno na panahon sa anam-anam na pagka waya nija. Kay bagan kasagaran mga batanon na edad mas gusto pa mahibaw.an an mga linggawi sama sa Korean tungod sa ila mga tag idolize na mga KPOP na personalidad.

“I-dugang pa nato an pag-impluwensiya nan turismo sa probinsya nan surigao ma kun diin ngka-lain-lain mga langyaw ug lokal na mga bisita an mu-bisita. Ugsa hamuk sanan anam-anam na nakat-unan nan mga taga-Surigao ang iban na linggwahi resulta na ila na ini gamiton sa pan adlaw-adlaw na pakig-istorya sa iban.”

“Siguro an mga karadjawan na ato makuha sa taas na panahon kay an ato pag sinabtanay. Angay dapat nato ika-panhambog an Surigaanon kay diri kita tanan nabuhi. Ini an ato namathan gikan pa sa mga katiguyangan na hangtod kuman ato tag gamit adlaw-adlaw. Nulambo kita kay dinhi kita nagka sinabot sanan nagkahiisa.”

“Basi lamang sa ako kahibayo bagan waya pay ordinansa na taghimu an lokal na pangamhanan kuman para ma-preserba ini. Siguro angay ini sa mga dapat tutokan kay importante ini na mapadajun. Ato man gud ini dako na garbo sa iban tawo sanan dungog na an mga Surigaanon dali ra makilay-an tungod sa sinultihan.”

“Para sa ako waya pay konkreto na na mga lakang an nagka lain-lain ahensiya nan ato lokal na gobyerno para ma preserba an surigaonon na inistoryahan. Nag kinahanglan ini nan oras sanan lugar para matagaan nan pag tagad kay importante ini para sa amu kultura.”

Participant 6

“Ganahan ko kay lahi sija sa uban binisaya. Makilay-an gajud nimo an Surigaonon sa sinulti pa daan.”

“Kompara nako sa ako mga lolo ug lola, mga ante ug ankol, ang kabatanonan karon di na parehas ka layom an surigaonon.”

“Ang pagka-minus na pag gamit diini. Mga Surigaonon nahimutang na sagol-sagol na sinultihan na. Hamok mga taga lain lugar mamuyo diri surigao. Hamok mga bata ga-skuyla sa layo inig balik lain na sinultihan. Inig mga ginikanan English ug Tagalog ang gitudlo sa mga anak. Hamok factors pero if imong itibo dako ang epekto.”

“Ang kultura, identity, ug history nan Ssurigao ma-preserve. Parehas rana bisag unsa na dialect or linghwahe basta ginagamit jud maka tabang sa lugar.”

“Mother Tongue na subject murag gitudlo sa part nan bag-o na curriculum. Kay naka subject ako manghud. Pero murag sa grade school ra siya gi-introduce.”

Participant 7

“Ang Surigaonon o ang Sinurigao ang malaong nako na isa sa mga pinaka-diverse na Filipino dialect na nag-exist gikan pa sa ato mga oldest Filipino ancestors kay marelata sanan masabtan nato ang Hiligaynon, Waray, Cebuano sanan Tausug sa pamaagi ra ng Sinurigao.”

“Sa kuman na panahuna ako namatikdan na hinay-hinay na mawaya ang Authentic Sinurigao Language labon na sa mga kabatan-onan kay mas preferred na nila ang ila colloquial words na mas dali ra nila masabot. sanan ang pag halo ng mga sulti nan Tagalog sa Sinurigao o English sa Sinurigao amu na jaoy gajud mga sulti na bagan nahanaw na nawaya na gajud sa ato bokaburayo nan Sinurigao.”

“Isa sa mga factor na ako namatikdan kay ang generation gap sa ato mga kabatan-onan sanan ang isa kay ang vast use of social media na mag hatag sa ila ng grabe ka daghan na impormasyon sa lain lain na dayalekto parihas nan cebuano amo na kuman na panahuna makalimtan na gajud ang authentic Sinurigao.”

“Cultural identity na malaong gajud nato na ato ini sija sinultihan wayay parihas ingani sa lain lugar bisan sa Surigao Sur pa jaon na jaoy ila Kamayo.”

“Sa pagkahibayo nako, waya. pero jaoy ako mga namatikdan na local Surigaonon historians na ila gajud tag-pursue na itudlo sa kabatan-onan ang pag mintinar sa Kultura sanan sinultihan nan Surigao.”

Participant 8

“An Surigaonon kay arang ka-lahi karajaw kun i-kumpara nato sija sa iban na inistoryahan makalaong gajud ako na jaoy ato kaugalingon sanan pinasahi na tuno.”

“Sa ako namatikdan, gamay rakan gajud an mga mu-istorya nan Surigaonon na diritso diritso, kasagaran gajud sa ako namatikdan, sagulan na nila pag-istorya nan English.”

“Para sa ako namatikdan, dako gajud na parti an pagtaas sa teknolohiya sa kalibutan, an ato syudad sa Surigao isab nu-anam anam na pag dawat sa teknolohiya amo siguro jaun na pati an mga bata nato dili na sige gamiton an Surigaonon sa ila mga storya. Pananglitan, an mga bata kuman sige na mag gamit nan cellphone, ipad, computer, nan kay an language na tag gamit sa ini na mga butang kay dili man kun ato dayalekto, an nakapait kay English man amo siguro ini an rason ngano, nag kahinay na pagkawaya an Surigaonon sa ato sinultihan.”

“Amo na makalaong ako na an mga baton-ong Surigaonon kay na impluwensyahan gajud nan teknoloji, kay dipirinsya ra gajud sa una sanan kuman kun mag storyahay.”

“Kun karajawan an hisgutan, siguro mu-basi rakan ako sa ato identity isip usa ka Surigaonon. Pagkagana gajud pamation kun aja kita mag storya nan Sinurigao kay amo man gajud ini ato dayalekto, amo ini an nagpahimo na kita usa ka Surigaonon.”

“Untana aksyunan ini nan gobyerno na Surigao para gajud mas mabutang sa huna huna sa mga tawo an kaimportanyas nan Sinurigao na inistoryahan.”

“Sa ako tan-aw, an sa elementary na level may natabang sila, kay jaoy na baja ato tag tawag kuman na Mother Tongue Based Multi lingual Education kun MTBMLE, kini usa ka estratijiya sa DepEd para mas makabayon an bata sa mga tawag na mag sugod sa mother tongue pasingod na taas taas kun tawagon English.”

Participant 9

“An Surigaonon na sinultihan kay unique kay bisan pa lahi-lahi na pamaagi na pagka-istorya, magkasinabtanay gihapon.”

“Naa man gihapon pero kasagaran jaon nay sagol na lain daya nan impluwensya nan makabag-o na mga teknolohiya.”

“An mga tulunghaan pwede maghimo nan mga aktibidadis kun diin parte an Surigaonon para ma-value gihapon nan mga estudyante an ila mother tongue.”

Participant 10

“An Surigaonon na sinultihan usa sa mga pinasahi na sinultihan diin ini jaoy kaugalingon na mga pulong lahi sa lain na pinulongan na binisaya.”

“Dili na kun lehero an mga kabatan onan sa layum na sinurigao na pinulongan. Bagan tungod ini sa mga langyaw nga naminjo nan mga lumad sanan nagkahamok na an mga estranyo na namujo nan Surigao pun an pa na an mga kabataan adto na mag eskuyula o maghuya sa laing dapit.”

“Akong pagtuo sa hinungdan nan hinay hinay na pagkawaya sa puro nga surigaonon na pinulongan kay an waya paghatag nan daku na bili sa Surigaonon na kultura sanan ija kaugalingon nga timailhan sa ija pagka Surigaonon.”

“An paghatag ug bili sa Surigaonon nga pinulongan makahimo sa pagpalig on sa ato pagmahal sa ato Pinayanggang Surigao. Amo ini ang magbugkos sa mga katawhan nga magkahiusa sa iyang tumong isip usa ka dakbayan.”

“Jaoy ordinansa hampan wayay layum sanan mabulokon na mga programa alang sa pagpadajon sa pagpabilin sa waya sagol na pinulongang surigaonon.”

“Magana kun sa mga programa mogamit an ato tulonghaan nan Surigaonon.”

Participant 11

“An ako ikalaong sa atu sinultihan kay unique. Kay gamay da an mga tawo na mo gamit ini dili parehas sa Cebuano na mahamok, sanan tag lain-lain an accent kada lugar.”

“Kasagaran sa mga batan-on kuman kay dili karajaw kahibayu nan surigaonon. Jaoy iban mag-surigaonon gajud labi na an mga nag daku sa Surigao na waya na empluwensyahan nan lain sinultihan.”

“An mga hinungdan kay impluwensya nan lain lugar, example, Cebuano or Tagalog, tapos Social Media sanan lain porma sa entertainment samot na English.”

“Dapat i-implementar sa ato lokal na panggobyerno na dapat jaoy surigaonon subject sa skwelahan kay para an mga kabatan-onan labi na an mga bag-ong suboy na dili malikalimtan an ato sinultihan, dli kay filipino sanan English da ang itudlo para ma mintin ra ang lokal na sinultihan.”

Participant 12

“Gana an Surigaonon na inistoryahan. Maski tuod dili sija amuy laong nila na original kay amu-amu ra man sa Boholano ug Tausug, gana gihapon kay ato man. Gana sija pamation kay bug-at tanan words. Dili arte, dili ya-ya.”

“Jaoy gamay pero dili gajud amuy straight na surigaonon. Jaon nay sagol na Cebuano, Tagalog, sanan English.”

“Impluwensya nan media sanan kaminjoon sa iban sinultihan. Sanan maski sa ila bayay, an ginikanan dili na sab mag-surigaonon.”

“Dili mawaya an ato mga kinaija as surigaonon. Tanan-tanan sa Surigaonon, mapa tawo o inistoryahan.”

“Murag jaon man. Jaoy mga ahensiya na musuporta pinaagi sa research. Jaoy sab Manunuyat- grupo nan manuyatay na Surigaonon an gamit. Jaon sab mga libro.”

Iton mother tongue sa mga iskuylahan. Pero lisod lamang sa uban terms kay murag way translation.”

“Magamit man gihapon an Surigaonon sa klase kay maestra man ko. Dili man gjud amuy straight-straight an English kay mglisod kay basin di na kasabot karajaw mga bata. Pero magsugod gajud iton sa bayay.”

Participant 13

“An sinultihan na Surigaonon para sa ako kay arang gajud ka gana kun ikumpara tahay sa iban, dili tungod kay sa diri ako nidako kun dili tungod kay lahi ra sija sa iban, jaon makatawa kaw na maniid sa mga dili Surigaonon na makabati sa ijo panag estoryahay kay makalaong sila na nag away na tahay.”

“Isa pa sa ako gajud ganahan kay bisan kita mismo mga Surigaonon jaoy ato panag la-in la-in sa tono, jaoy pinasingka, jaon sab kinagahi-I gajud mag istorya.”

“Kun an mga edaran kintahay an ato hisgutan jaon mga nag edad nan 40 pataas jaon makabati pa ako gihapon nan surigaonon na tono, pero kun mga batan.on an hisgutan kasamtangan gamay rakan gjud ini sila mag estoryahay na puro na surigaonon jaon nay sagol Cebuano, Bol-anon ug Filipino, an iba pa gani gjud mag English na.”

“Pinakadako na hinungdan ngano nihinay na an mugamit na Surigaonon tungod kay na impluwensyahan naman kita sa mga tao na nidayo sa ato lugar, sanan jaoy pa ato sige pangita nan TV, dungagan pa sa skwelahan na dili man karadjaw gamiton an Surigaonon na enistoryahan usa man gajud nihinay na tahay sija sa kuman na higayuna.

“Sanan waya sab tay mabasa na mga libro o uno rakan diha na mga basahon na nakasuyat sa Sinurigao usa man sab an mga bag-o na tubo na mga bata waya na gjud mapraktis.”

“Sa ako na kabahin an pinakadako na karadjawan na makuha kun imintinar tahay nato ang pag sulti nan Surigaonon magpabilin sab an ato tinuod na identity. Jaon ato sab gjud matawag na amoy ini ato timan anan na kita mga Surigaonon na ato ikapasigarbo sa kadaghanan an ato kagikan.”

“Kun sa pangobyerno na kabahin murag waya koy namatikdan ug nabatian na jaoy ila ordinansa na nagpatuman nga kinahanglan mamintinar an pagamit nan Sinurigao na inistoryahan kay sila sab mismo dili naman mugamit nan pure na sinurigaonon, pero jaoy ako nasinati na isa sa mga organisasyon nan manunuyat na ila gajud gihatagan nan bili kay gani kada tuig magpatigayon man sila nan programa mahitungod sa pagsuyat nan mga balaknun gamit ang siurigaonon nga pulong.”

“Sa kuman na panahon marajaw kay an tulunggaan pinaagi sa mando sa nasyunal na departamento nan edukasyon na an kada lugar sa tibuok nasud kinahanglan gamiton an sinultihang lokal sa mga bata isip amoy gamiton pagtudlo sa elementarya gikan sa grade 1 hangtud sa grade 3 kun waya ako masajop. Sa ini na paagi dili gihapon mapaya sa alinpatakan nan mga bata an ila loka na sinultihan.”

3.3 Categorizing, Coding, and Themes

The researcher employed Husserlian Method of Data Analysis and Collaizi's Thematic Process used by Abadiano (2014) with which all research occurred through dialogue and that asking the right question was tantamount to eliciting an accurate description of experience from study participation (Collaizi, 1978). On the other hand, Husserl's focus was on meanings and identifying the essence or central theme of an experience as a way of furthering knowledge.

Theme 1: Attitude

“Akong pagtuo sa hinungdan nan hinay hinay na pagkawaya sa puro nga Surigaonon na pinulongan kay an waya paghatag nan daku na bili sa Surigaonon na kultura sanan ija kaugalingon nga timailhan sa ija pagka Surigaonon.” (P10)

“An paghatag ug bili sa Surigaonon nga pinulongan makahimo sa pagpalig on sa ato pagmahal sa ato Pinayanggang Surigao. Amo ini ang magbugkos sa mga katawhan nga magkahiusa sa iyang tumong isip usa ka dakbayan.” (P10)

“Tungod kay nawaya sa ato kaugalingon an pag hatag nan paagi na ma-preserba ini.” (P5)

“Siguro an mga karadjawan na ato makuha sa taas na panahon kay an ato pag sinabantay. Angay dapat nato ika-panhambog an Surigaonon kay diri kita tanan nabuhi. Ini an ato namathan gikan pa sa mga katiguyangan na hangtod kuman ato tag gamit adlaw-adlaw. Nulambo kita kay dinhi kita nagka sinabot sanan nagkahiusa.” (P5)

“Dili mawaya an ato mga kinaija as Surigaonon. Tanan-tanan sa Surigaonon, mapa tawo o inistoryahan.” (P12)

“Sanan waya sab tay mabasa na mga libro o uno rakan diha na mga basahon na nakasuyat sa Sinurigao usa man sab an mga bag-o na tubo na mga bata waya na gajud mapraktis.”(P13)

Theme 2: Language as an Established Identity

“If permi i-mintinar ang paggamit nan Surigaonon, mas makilaya ato identity sa iban bisaya dialects.” (P1)

“Sa ako na kabahin an pinakadako na karadjawan na makuha kun imintinar tahay nato ang pag sulti nan Surigaonon magpabilin sab an ato tinuod na identity. Jaon ato sab gjud matawag na amoy ini ato timan anan na kita mga Surigaonon na ato ikapasigarbo sa kadaghanan an ato kagikan.”(P13)

“Para my own identity ug labaw sa tanan dali rata makilay-an.”(P2)

“An Surigaonon isa ka inostoryahan na mailhan sa Surigao Province ra gajud. Way kapareho tungod kay jauy kaugalingon timan-anan sa bisan hai pa na lugar kun imu madungan sa isa ka tawo, angay ika pan-hambog kay gana pamatian para sa ako.”(P5)

“Ganahan ko kay lahi sija sa uban binisaya. Makilay-an gajud nimo an Surigaonon sa sinulti pa daan.”(P6)

“Cultural identity na malaong gajud nato na ato ini sija sinultihan wayay parihas ingani sa lain lugar bisan sa Surigao Sur pa jaon na jaoy ila Kamayo.”(P7)

Theme 3: Uniqueness and Dynamism of Language

“An Surigaonon kay arang ka-lahi karajaw kun i-kumpara nato sija sa iban na inistoryahan makalaong gajud ako na jauy ato kaugalingon sanan pinasahi na tuno.”(P8)

“An sinultihan na Surigaonon para sa ako kay arang gajud ka gana kun ikumpara tahay sa iban, dili tungod kay sa diri ako nidako kun dili tungod kay lahi ra sija sa iban, jaon makatawa kaw na maniid sa mga dili Surigaonon na makabati sa ijo panag estoryahay kay makalaong sila na nag away na tahay.”(P13)

“Isa pa sa ako gajud ganahan kay bisan kita mismo mga Surigaonon jaoy ato panag la-in la-in sa tono, jaoy pinasingka, jaon sab kinagahi-I gajud mag istorya.”(P13)

“Gana an Surigaonon na inistoryahan. Maski tuod dili sija amuy laong nila na original kay amu-amu ra man sa Boholano ug Tausug, gana gihapon kay ato man. Gana sija pamation kay bug-at tanan words. Dili arte, dili ya-ya.”(P12)

“An Surigaonon na sinultihan usa sa mga pinasahi na sinultihan diin ini jaoy kaugalingon na mga pulong lahi sa lain na pinulongan na binisaya.” (P10)

“An Surigaonon magana sija isip ato inistoryahan, pero kasagaran dili naman mugamit kay jauy masipog kay kaisug kuno na pinabugdak.” (P3)

“Unique sa tanan... hamok nag interest na gusto mahibayo nan Surigaonon, especially, mga tourists.” (P2)

“Ang Surigaonon o ang Sinurigao ang malaong nako na isa sa mga pinaka-diverse na Filipino dialect na nag-exist gikan pa sa ato mga oldest Filipino ancestors kay marelata sanan masabtan nato ang Hiligaynon, Waray, Cebuano sanan Tausug sa pamaagi ra ng Sinurigao.”(P7)

“An ako ikalaong sa atu sinultihan kay unique. Kay gamay da an mga tawo na mo gamit ini dili parehas sa Cebuano na mahamok, sanan tag lain-lain an accent kada lugar.”(P11)

Theme 4: Generation Gaps

“Kompara nako sa ako mga lolo ug lola, mga ante ug ankol, ang kabatanonan karon di na parehas ka layom an Surigaonon.”(P6)

“Kay an kasagaran bantan-on kuman masipog na sa Surigaonon ug sa sagolan rakan nan inistorya nan lain lugar kay para dili jubit-jubiton.”(P3)

“Kun an mga edaran kintahay an ato hisgutan jaon mga nag edad nan 40 pataas jaon makabati pa ako gihapon nan surigaonon na tuno, pero kun mga batan-on an hisgutan kasamtangan gamay rakan gjud ini sila mag estoryahay na puro na surigaonon jaon nay sagol Cebuano, Bol-anon ug Filipino, an iba pa gani gjud mag English na.”

“Isa sa mga factor na ako namatikdan kay ang generation gap sa ato mga kabatan-onan sanan ang isa kay ang vast use of social media na mag hatag sa ila ng grabe ka daghan na impormasyon sa lain lain na dayalekto parihas nan cebuano amo na kuman na panahuna makalimtan na gajud ang authentic Sinurigao.”(P7)

“Kuman, bagan dili na prevalent ang pag istorya nan Surigaonon kay immersed na karajaw ang mga kabatan-unan sa English. Unsayay isagul ang Surigaonon ug English which make it a new avenue for conversation.” (P1)

“Mas gusto nila na makipagsabayan sa mga tourists.” (P2)

“Dako sab an epekto nan moderno na panahon sa anam-anam na pagka waya nija. Kay bagan kasagaran mga batan-on na edad mas gusto pa mahibaw.an an mga linggawi sama sa Korean tungod sa ila mga tag idolize na mga KPOP na personalidad.” (P5)

Theme 5: Varied Influences

“Dili na kun lehero an mga kabatan onan sa layum na Sinurigao na pinulongan. Bagan tungod ini sa mga langyaw nga naminjo nan mga lumad sanan nagkahamok na an mga estranyo nan namujo nan Surigao pun an pa na an mga kabataan adto na mag iskuyla o maghuya sa laing dapit.”(P10)

“Ahm, mostly now, halos sagul na sila mag istorya, because of the influence from tourists.”(P2)

“Para sa ako an hinungdan gajud siguru naman nagkawaya Sinurigaonon kay tungod sa impluwensya nan nagkalain-lain social media sanan lain lugar. Kay lagi kuno kita na Surigaonon dali kuno na makakuha nan lain kultura sanan istorya.”(P3)

“I-dugang pa nato an pag-impluwensiya nan turismo sa probinsya nan surigao ma kun diin ngka-lain-lain mga langyaw ug lokal na mga bisita an mu-bisita. Ugsa hamuk sanan anam-anam na nakat-unan nan mga taga-Surigao ang iban na linggwahi resulta na ila na ini gamiton sa pan adlaw-adlaw na pakig-istorya sa iban.” (P5)

“Ang pagka-minus na pag gamit diini. Mga Surigaonon nahimutang na sagol-sagol na sinultihan na. Hamok mga taga lain lugar mamuyo diri surigao. Hamok mga bata ga-skuyla sa layo inig balik lain na sinultihan. Inig mga ginikanan English ug Tagalog ang gitudlo sa mga anak. Hamok factors pero if imong itibo dako ang epekto.” (P6)

“Para sa ako namatikdan, dako gajud na parti an pagtaas sa teknolohiya sa kalibutan, an ato syudad sa Surigao isab nu-anam anam na pag dawad sa teknolohiya amo siguro jaun na pati an mga bata nato dili na sige gamiton an Surigaonon sa ila mga storya. Pananglitan, an mga bata kuman sige na mag gamit nan cellphone, ipad, computer, nan kay an language na tag gamit sa ini na mga butang kay dili man kun ato dayalekto, an nakapait kay English man amo siguro ini an rason ngano, nag kahinay na pagkawaya an Surigaonon sa ato sinultihan.” (P8)

“Naa man gihapon pero kasagaran jaon nay sagol na lain daya nan impluwensya nan makabag-o na mga teknolohiya.”(P9)

“An mga hinungdan kay impluwensya nan lain lugar, example, Cebuano or Tagalog, tapos Social Media sanan lain porma sa entertainment samot na English.”

“Impluwensya nan media sanan kaminjoon sa iban sinultihan. Sanan maski sa ila bayay, an ginikanan dili na sab mag-surigaonon.”(P12)

“Pinakadako na hinungdan ngano nihinay na an mugamit na Surigaonon tungod kay na impluwensyahan naman kita sa mga tao na nidayo sa ato lugar, sanan jaoy pa ato sige pangita nan TV, dungagan pa sa skwelahan na dili man karadjaw gamiton an Surigaonon na enistoryahan usa man gajud nihinay na tahay sija sa kuman na higayuna. (P13)

Theme 6: Roles of Academic and Non-academic Sectors

“Daku na tabang an tulunghaan sa pagpakanat nan linumadnon na istorya, kay isa ini ka gay-gay para sa pagpalambo nan Sinurigaonon.” (P3)

“Sa ako tan-aw, an sa elementary na level may natabang sila, kay jauy na baja ato tag tawag kuman na Mother Tongue Based Multi lingual Education kun MTBMLE, kini usa ka estratihya sa DepEd para mas makabayo an bata sa mga tawag na mag sugod sa mother tongue pasingod na taas taas kun tawagon English.”(P8)

“Naka tabang ang DepEd sa pag preserba nan ato pagka surigaonon. Tungod sa ilahang programa nga K-12 gikan sa Nursery hantud Grade III . Pero ang mga bata nag lisud.”(P4)

“Mother Tongue na subject murag gitudlo sa part nan bag-o na curriculum. Kay naka subject ako manghud. Pero murag sa grade school ra siya gi-introduce.” (P6)

“Jaoy ako mga namatikdan na local Surigaonon historians na ila gajud tag-pursue na itudlo sa kabatan-onan ang pag mintinar sa Kultura sanan sinultihan nan Surigao.” (P7)

“An mga tulunghaan pwede maghimo nan mga aktibidadis kun diin parte an Surigaonon para ma-value gihapon nan mga estudyante an ila mother tongue.”(P9)

“Magana kun sa mga programa mogamit an ato tulonghaan nan Surigaonon.”(P10)

“Murag jaon man. Jaoy mga ahensiya na musuporta pinaagi sa research. Jaoy sab Manunuyat- grupo nan manuyatay na Surigaonon an gamit. Jaon sab mga libro.” (P12)

Iton mother tongue sa mga iskuylahan. Pero lisod lamang sa uban terms kay murag way translation.”(P12)

“Sa kuman na panahon marajaw kay an tulunghaan pinaagi sa mando sa nasyunal na departamento nan edukasyon na an kada lugar sa tibuok nasud kinahanglan gamiton an sinultihang lokal sa mga bata isip amoy gamiton pagtudlo sa elementarya gikan sa grade 1 hangtud sa grade 3 kun waya ako masajop. Sa ini na paagi dili gihapon mapaya sa alinpatakan nan mga bata an ila loka na sinultihan.”(P13)

Theme 7: Political Will

“Jaoy ordinansa hampan wayay layum sanan mabulokon na mga programa alang sa pagpadajon sa pagpabilin sa waya sagol na pinulongang surigaonon.”(P10)

“Amuy nay dako nga problema...kay maski ang gobyerno di gani kabalo mo gamit ug mo sulti nan Sinurigaonon . Unsaon man ang mga programa ug uban pa kung mismo ang mga nagdumaya di kabalo magpa sunod.”(P4)

“Sa ako paniid diri sa amu lugar sanan sa lain kay bagan waya. Diba jaoy FOI, pero waya may napanid-an na jaoy tagpalugwa na balaod bahin sa jaon parihas.”(P3)

“Basi lamang sa ako kahibayo bagan waya pay ordinansa na taghimu an lokal na panggamhanan kuman para ma-preserba ini. Siguro angay ini sa mga dapat tutokan kay importante ini na mapadajun. Ato man gud ini dako na garbo sa iban tawo sanan dungog na an mga Surigaonon dali ra makilay-an tungod sa sinultihan.” (P5)

“Dapat i-implementar sa ato lokal na panggobyerno na dapat jaoy surigaonon subject sa skwelahan kay para an mga kabatan-onan labi na an mga bag-ong suboy na dili malikalimtan an ato sinultihan, dli kay filipino sanan English da ang itudlo para ma mintin ra ang lokal na sinultihan.”(P11)

“Para sa ako waya pay konkreto na na mga lakang an nagka lain-lain ahensiya nan ato lokal na gobyerno para ma preserba an surigaonon na inistoryahan. Nag kinahanglan ini nan oras sanan lugar para matagaan nan pag tagad kay importante ini para sa amu kultura.” (P5)

“Untana aksyunan ini nan gobyerno na Surigao para gajud mas mabutang sa huna huna sa mga tawo an kaimportanysa nan Sinurigao na inistoryahan.”(P8)

“Kun sa pangobyerno na kabahin murag waya koy namatikdan ug nabatian na jaoy ila ordinansa na nagpatuman nga kinahanglan mamintinar an pagamit nan Sinurigao na inistoryahan kay sila sab mismo dili naman mugamit nan pure na sinurigaonon, pero jaoy ako nasinati na isa sa mga organisasyon nan manunuyat na ila gajud gihatagan nan bili kay gani kada tuig magpatigayon man sila nan programa mahitungod sa pagsuyat nan mga balaknun gamit ang siurigaonon nga pulong.”(P13)

3.4 Hypothesis Derived from the Results:

Sub-categories and theoretical category of information sharing behavior were considered. Going into the narrative interview analysis, the researcher was able to generatethe following hypotheses to explore the ideas as explanations about the use of Surigaonon as Lingua Franca.

In grounded theory, hypothesis generation was always derived from the empirical data. The main method in forming a hypothesis in this study involved interviews with the purposive participants. The means forming questions appropriate to the study. In each hypptthesis generation, the researcher asked one central interview question and a few guided questions (Abadiano, 2014).

Generation of Hypothesis 1: The participants were asked about their views, observations, and experiences as native speakers on the use of Surigaonon as Lingua Franca.

Theme 1: Attitude

“Akong pagtuo sa hinungdan nan hinay hinay na pagkawaya sa puro nga Surigaonon na pinulongan kay an waya paghatag nan daku na bili sa Surigaonon na kultura sanan ija kaugalingon nga timailhan sa ija pagka Surigaonon.” (P10)

Theme 2: Language as an Established Identity

“If permi i-mintinar ang paggamit nan Surigaonon, mas makilaya ato identity sa iban bisaya dialects.” (P1)
“An Surigaonon isa ka inostoryahan na mailhan sa Surigao Province ra gajud. Way kapareho tungod kay jayy kaugalingon timan-anan sa bisan hai pa na lugar kun imu madungan sa isa ka tawo, angay ika pan-hambog kay gana pamatian para sa ako.” (P5)

Theme 3: Uniqueness and Dynamism of Language

“An Surigaonon kay arang ka-lahi karajaw kun i-kumpara nato sija sa iban na inistoryahan makalaong gajud ako na jayy ato kaugalingon sanan pinasahi na tuno.” (P8)
“Isa pa sa ako gajud ganahan kay bisan kita mismo mga Surigaonon jaoy ato panag la-in la-in sa tono, jaoy pinasingka, jaon sab kinagahi-I gajud mag istorya.” (P13)

Hypothesis 1: If native speakers take pro-active measures in maintaining their unique linguistic features, then *Surigaonon* as Lingua Franca remains as their own identity.

Proposition 1: The sustainability of *Surigaonon* language as an identity lies on the positive attitude and actions among native speakers.

Generation of Hypothesis 2: The participants were asked about their views on the gradual death of *Surigaonon* language in the present days.

Theme 4: Generation Gaps

“Kompara nako sa ako mga lolo ug lola, mga ante ug ankol, ang kabatanonan karon di na parehas ka layom an Surigaonon.” (P6)
“Kun an mga edaran kintahay an ato hisgutan jaon mga nag edad nan 40 pataas jaon makabati pa ako gihapon nan surigaonon na tuno, pero kun mga batan-on an hisgutan kasamtangan gamay rakan gjud ini sila mag estoryahay na puro na surigaonon jaon nay sagol Cebuano, Bol-anon ug Filipino, an iba pa gani gjud mag English na.”

Theme 5: Varied Influences

“Dili na kun lehero an mga kabatanonan sa layum na Sinurigao na pinulongan. Bagan tungod ini sa mga langyaw nga naminjo nan mga lumad sanan nagkahamok na an mga estranyo na namujo nan Surigao pun an pa na an mga kabataan adto na mag iskuyla o maghuya sa laing dapit.” (P10)
“Para sa ako an hinungdan gajud siguru naman nagkawaya Sinurigaonon kay tungod sa impluwensya nan nagkalain-lain social media sanan lain lugar. Kay lagi kuno kita na Surigaonon dali kuno na makakuha nan lain kultura sanan istorya.” (P3)
“I-dugang pa nato an pag-impluwensiya nan turismo sa probinsya nan surigao ma kun diin ngka-lain-lain mga langyaw ug lokal na mga bisita an mu-bisita. Ugsa hamuk sanan anam-anam na nakat-unan nan mga taga-Surigao ang iban na linggwahi resulta na ila na ini gamiton sa pan adlaw-adlaw na pakig-istorya sa iban.” (P5)

Hypothesis 2: The more that the native speakers get involved in social media, gadgets, and migration, the more that they tend to forget the use *Surigaonon* as their L1.

Proposition 2: The advent of technology, influx of foreign tourists, and transfer of places due to studies, marriage, and employment lead to gradual death of *Surigaonon* language.

Generation of Hypothesis 3: The participants were asked on the counterpart or contributions on the revival of language from other sectors in the speech community such as schools/education agencies, local government units, and non-government organizations.

Theme 6: Roles of Academic and Non-academic Sectors

“Daku na tabang an tulunggaan sa pagpakanat nan linumadnon na istorya, kay isa ini ka gay-gay para sa pagpalambo nan Surigaonon.” (P3)

“Sa ako tan-aw, an sa elementary na level may natabang sila, kay jaoy na baja ato tag tawag kuman na Mother Tongue Based Multi lingual Education kun MTBMLE, kini usa ka estratihiya sa DepEd para mas makabayo an bata sa mga tawag na mag sugod sa mother tongue pasingod na taas taas kun tawagon English.”(P8)

“Jaoy ako mga namatikdan na local Surigaonon historians na ila gajud tag-pursue na itudlo sa kabatan-onan ang pag mintinar sa Kultura sanan sinultihan nan Surigao.” (P7)

“Magana kun sa mga programa mogamit an ato tulonggaan nan Surigaonon.”(P10)

Theme 7: Political Will

“Jaoy ordinansa hampan wayay layum sanan mabulokon na mga programa alang sa pagpadajon sa pagpabilin sa waya sagol na pinulongang surigaonon.”(P10)

Hypothesis 3: If the academe, local government, NGOs, and local residents collaboratively do their share, then *Surigaonon* language will be sustained, preserved, and made functional.

Proposition 3: The revitalization of the language requires synergized effort among concerned groups of individuals.

IV. CONCLUSION

4.1 Generated Grounded Theory:

The use of Surigaonon Language can be captured through the following features:

Surigaonon Language is not presently given much importance or value among the *lumads* (Theme 1, 4). If the language is used all the time, the identity of being a Suriganon will be distinctly recognized compared to other dialects in Mindanao (Theme 2). Indeed, Surigaonon is unique as to its accent, lexicon, and pitch; it remains an identity (Theme 3). Presently, the linguistic features such as tone and lexes used among native speakers are already influenced by neighboring places such as Cebu and Bohol and even to the point of mixing English in the conversations (Theme 4).

The Surigaonon youth nowadays are no longer well-versed of the language due to massive influx of tourists and transfer of residence maybe for studies, marriage, or employment (Theme 5). Many were also influenced due to social media, gadgets, and fanaticism to foreign artists. (Theme 4, 5).

Schools and NGOs have also played their roles in language revitalization through the Mother Tongue Based Language Instruction (MTBLI) Framework and established local groups of historians and linguists (Theme 6). In addition, local government units have also fortified the quest for language preservation through ordinance, programs, and activities but are not solidified and strictly imposed/implemented (Theme 7).

The theory generated can be summarized as:

“Language revitalization is successfully achieved when native speakers value the language as a personal identity; the academe and NGOs sustainably collaborate coupled with a strong political will of local governments in strictly imposing language use through ordinances, pro-active programs and activities.”

“Revitalization, maintenance, and cultivation of language is successfully achieved when native speakers value the language as a personal identity; the academe and NGOs sustainably collaborate coupled with a strong political will of local governments in strictly imposing language use through ordinances, pro-active programs and activities.”

The Figure 1 above displays the significant relations of the academe, NGOs, and Local Government Units on revitalization Surigaonon as L1 or the Lingua Franca among speech communities in the province of Surigao del Norte.

THE RMC THEORY (2019)

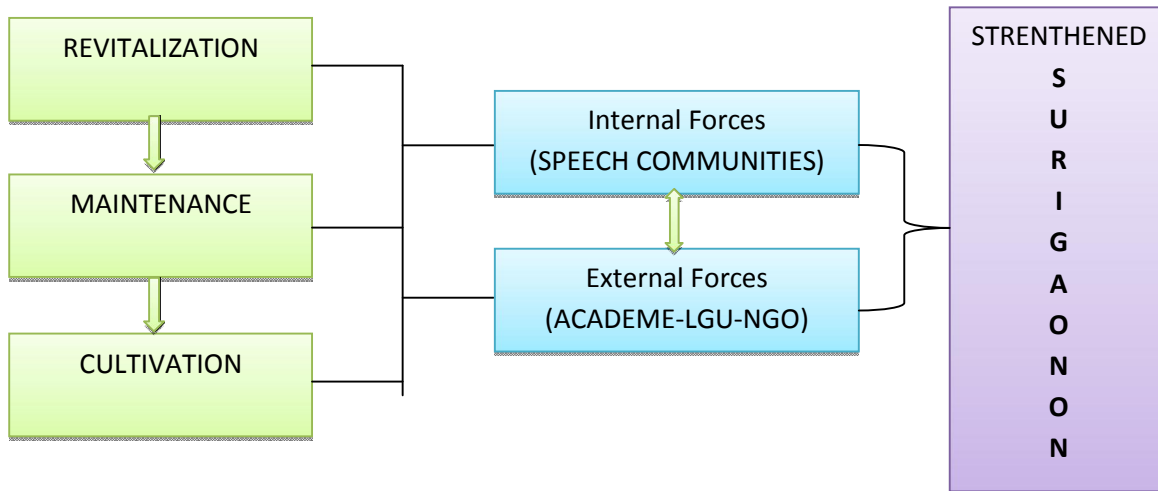

Figure 1: Conceptual Model of RMC Theory of Surigaonon Language

V. RECOMMENDATION

Surigaonon as a language is slowly dying as interference of various foreign and local languages is increasing. Hence, the theory of Revitalization, Maintenance, and Cultivation (RMC) is a complex process as it deemed its significant underlying reasons. Because of *Surigaonon* is slowly dying, **revitalization efforts should be put in place through collaboration** among groups of individuals from various agencies – education, NGO, local government and even the individual native speakers themselves.

REFERENCES

- [1]. Are, O. (2015). Bridging the Gap between Theory and Practice in Language Revitalization Efforts in Africa. Ghana Journal of Linguistics 4.1: 15-31. Retrieved at <https://www.ajol.info/index.php/gjl/article/viewFile/119788/109246>
- [2]. Brown, J. S. (2000). Works in progress. Online: <http://www.parc.xerox.com/ops/members/brown/index.html>.
- [3]. Cohen, Louis, et.al. (2007). Research methods in education. 6th ed. New York: Routledge.
- [4]. Ezzy, D. (2002). Qualitative analysis: Practice and innovation. London: Routledge.
- [5]. Flick, Uwe (2004). Triangulation in qualitative research. A companion to qualitative research. London: SAGE
- [6]. Flick, Uwe. (2009). An introduction to qualitative research. 4th ed. London: SAGE.
- [7]. Howell, Scott, et.al. (2011). Thirty-two trends affecting distance education: An informed foundation for strategic planning. 2011 Hanover Research Academy.
- [8]. Robson, C. (2002). Real world research. 2nd ed. Oxford: Blackwell.
- [9]. <https://oxfordre.com/linguistics/view/10.1093/acrefore/9780199384655.001.0001/acrefore-9780199384655-e-8>
- [10]. https://archive.org/stream/7.IJLLAmuIniKamiAWordFormationProcessOfNounInKamayoLanguagePhilippines/7.%20IJLL%20-%20Amu%20Ini%20Kami%20A%20Word%20Formation%20Process%20of%20Noun%20in%20Kamayo%20Language%2C%20Philippines_djvu.txt
- [11]. <https://www.oxfordbibliographies.com/view/document/obo-9780199772810/obo-9780199772810-0091.xml>